

Klasicismus, osvícenství preromantismus

17. až 18. stol.

Klasicismus

- Období vlády Ludvíka XIV. „krále Slunce“ – umělecký směr inspirovaný antikou --- odklon od víry a mysticismu baroka – návrat k rozumu (**racionalismus**)
- proti individualismu klade **povinnost a pevný řád**
- **zákon tří jednot** (času, místa a děje)

ušlechtilá čistota tvaru,
střídmost

Literatura klasicismu

- dělení na **vysokou** (tragédie) a **nížkou** (komedie)
- tragédie - **P. Corneille** – ***Cid***
- komedie – **Molière** – ***Lakomec,***
Tartuffe, Zdravý nemocný...
- **C. Goldoni** – ***Sluha dvou pánů***
- Bajky – **Jean de La Fontaine**

Osvícenství

- myšlenkový a umělecký proud 18.st.
- **rozum** může člověka osvobodit z nevědomosti a podřízenosti autoritám --- odmítání ***absolutismu***
- **Descartes:** „*Myslím, tedy jsem.*“
- ***deismus*** – Bůh jen počátečním impulsem --- *Věř v Boha, ale pomoz si sám.*“
- kritika náboženské manipulace

Francouzské osvícenství

- **Voltaire** – filozof, historik, spisovatel

- ***Candide neboli Optimismus*** ----

- Je v moci člověka nepodlehnout rozkladným silám zla v sobě i ve světě.

- D.Diderot** – ***Jeptiška*** – kritika církve

- Jakub fatalista a jeho pán*** – život je veden vrtošivým osudem (kritika osvícenství)

Anglie

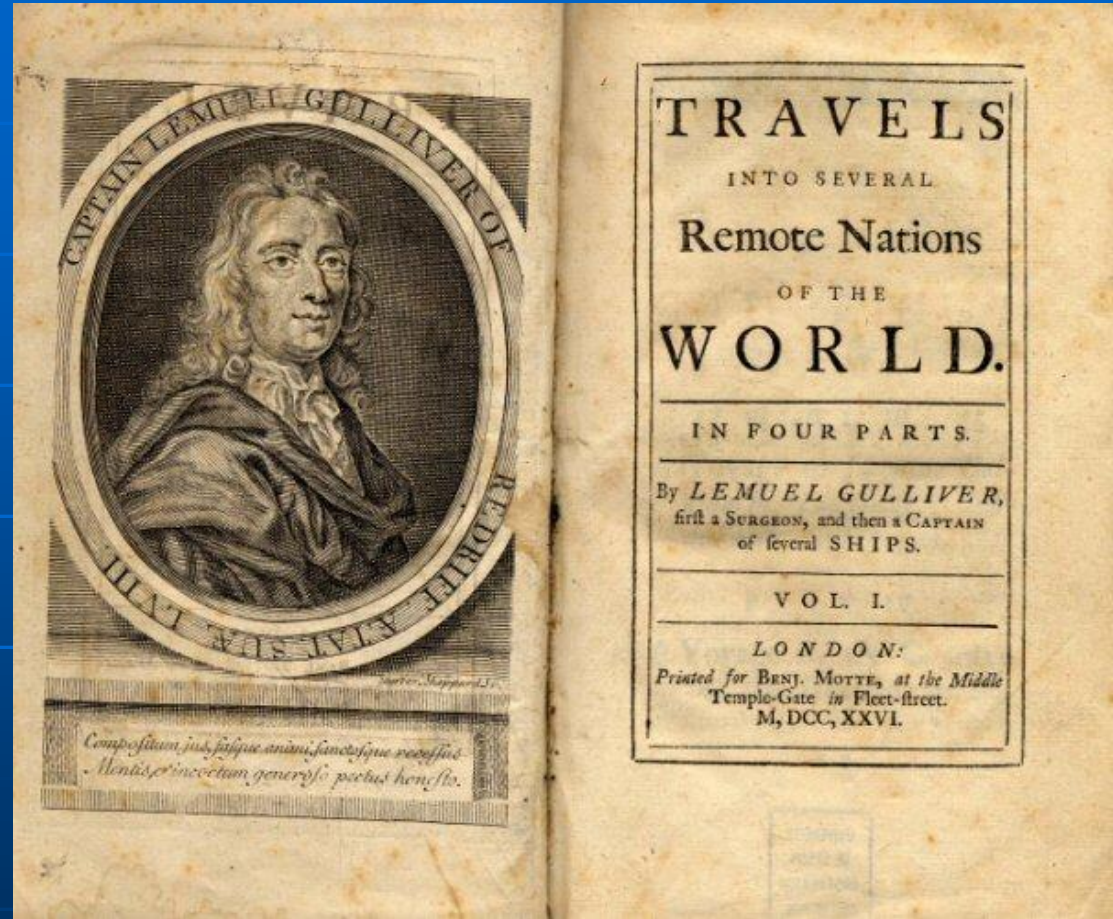
- **Daniel Defoe** (1660 – 1731)
Robinson Crusoe
- **Jonathan Swift** (1667 – 1745)
Gulliverovy cesty

Gulliverovy cesty

Cesty k rozličným dalekým národům světa ve čtyřech dílech, napsal Lemuel Gulliver, zprvu ranhojič, později kapitán na rozličných lodích (původní název)

Gulliverovy cesty

- Fantastický cestopis
- Dobrodružné příběhy
- Satira na lidskou společnost

- kapitán Lemuel Gulliver vypráví o neuvěřitelných dobrodružstvích, která prožil u:
  - maličkých obyvatel Liliputu
  - brobdingnackých obrů
  - učenců na létajícím ostrově Laputa
  - moudrých koní Hvajninimů.

Gulliverova cesta do Laputy

Preromantismus

- silné emoce – **cit** je projevem skutečných morálních hodnot --- na některé otázky nedá rozum odpověď
Ale lze se do nich vcítit !
- civilizace omezuje člověka --- zbavuje ho lidství – **návrat k přírodě** (venkovský život)
- návrat k **historii, k folklóru** (ke kořenům)

- **idealizace, mystifikace**
- výchovné tendence
- lyrizace – časté **úvahové pasáže**
- **silné emoce** (až hororové prvky)

Francie

- **Jean-Jacques Rousseau – *Emil čili O výchově*** – návod na ideální výchovu --- návrat k přírodě (Robinson)
- --- Člověk by měl jednat, jak mu napovídají city.
- --- Na lásku má neblahý vliv sociální nerovnost.

Německo

- Johann Wolfgang Goethe

(1749 – 1832)

Básník, prozaik, dramatik,
přírodovědec, státník

Představitel literárního
hnutí Sturm und Drang
(Bouře a vzdor)

Sturm und Drang

- Prosazuje tvůrčí nespoutanost a originalitu
- Genialitě dává často přednost před morálkou
- Ideálem je člověk vnitřně svobodný a žijící v souladu s přírodou

Dílo:

Utrpení mladého Werthera
(román psaný formou dopisů)

Faust
(dvoudílné drama)

FAUST

- Vychází ze staré pověsti
- Učený doktor Faust zaprodá svou duši ďáblu (jeho duše propadne peklu, jestliže dosáhne klidu a spokojenosti)
- Faust po mnoha událostech zachrání svou duši před peklem - usiluje o dobro lidstva a stále touží po dalším poznávání světa.

- Člověk se obohatil vědomostmi, ALE uniklo mu pochopení dobra samého
- Markétčino převzetí viny stane se skrze její smrt tím, co ve Faustovi působí a proměňuje ho --- Faust může nastoupit cestu očisty duše
- Smysl lidského života je ve službě druhým.
- *„A tvá snaha budiž v lásce/ a tvůj život budiž čin.“*